

HAL
open science

Labraunda 2010

Lars Karlsson, Jesper Blid, Olivier Henry

► **To cite this version:**

Lars Karlsson, Jesper Blid, Olivier Henry. Labraunda 2010. 33. Kazı Sonuçları Toplantısı. 28-31 Mayıs 2011, Malatya, May 2011, Malatya, Turkey. pp.191-200. halshs-00806648

HAL Id: halshs-00806648

<https://shs.hal.science/halshs-00806648v1>

Submitted on 2 Apr 2013

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

LABRAUNDA 2010¹

Lars KARLSSON*

Jesper BILD

Oliver HENRY

Kazı çalışması 16 Ağustos- 15 Ekim 2010 tarihlerinde iki ay sürmüştür.

Giriş

Zeus Tapınağı, Milas'ın (antik Mylasa) 14 kilometre kuzeyinde bulunan Karia'dadır. Uppsala Üniversitesi'nin buradaki kazıları 1948'de başlamıştır ve 2004'den beri üç yeni araştırma projesi daha eklenmiştir. Kazı Müdürü Lars Karlsson, tapınağın etrafında yer alan savunma alanını kazmaktadır ve envanterini çıkarmaktadır; Jesper Blid Geç Antik Dönemde kutsal alanda çalışmaktadır ve Batı Kilise kazılarını yürütmektedir; Olivier Henry kutsal alanın çevresindeki Nekropol'de ve Kutsal Yol boyunca yer alan mezarları kazmaktadır ve belgelemektedir.

Bu yıl kalelerdeki çalışmalara, ana kulesi Hekatomnos dönemine, kuzey ve güneydeki uzatmaları M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilmiş Tepesar Kalesi'nde

---

* Prof. Dr. Lars KARLSSON, Department of Archaeology and Ancient History, Uppsala University, Box 626, 75126 Uppsala / SWEDEN. www.labraunda.org.

1 Katılanlar: Kazı Başkanı Professor Lars Karlsson, Uppsala Üniversitesi, Kazı Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Suat Ateşlier, Aydın Üniversitesi, Prof. Pontus Hellström, Uppsala Üniversitesi, Doç. Dr. Olivier Henry, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, doktora öğrencisi Jesper Blid, Stockholm Üniversitesi, doktora öğrencisi Naomi Londra Carless-Unwin Üniversitesi ve doktora öğrencisi Baptiste Vergnaud, Bordeaux Üniversitesi. Ayrıca, mimar Chet Kanra, Stockholm ve mimar Dr. Thomas Thieme, Chalmers Teknik Üniversitesi, Göteborg ve arkeoloji öğrencileri Augustus Lersten, London Üniversitesi ve Gunilla Bengtsson, M.A. ve Klara Borgström, ikisinde Uppsala Üniversitesi, ve konservatör Agneta Freccero, Göteborg. Zerrin Akdoğan ve Melek Çanga, Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcileri.

Bu çalışmalara, *The Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities, The Department of Archaeology and Ancient History* (Eski Tarih ve Arkeoloji Bölümü), Uppsala Üniversitesi, Åke Wibergs Stiftelse, Helge Ax:son Johnsons Stiftelse, Gunvor ve Josef Anérs Stiftelse, Stiftelsen Harald ve Tonny Hagendahls minnesfond, Stefan Lersten ve Maggie Dan-Lersten, ve İsveç The Labraunda Topluluğu maddi destek sağlamışlardır.

geniş alana yayılan bir kazı eklenmiştir. Bat Kilise’de geçen yılın deneme açması, 9 x 12 m. ölçülerinde geniş bir kazı açmasına genişletilmiştir. Burada, 5. yüzyıl kilisesinin sıra sütün kalıntıları, Geç Klâsik Dönem stoasının yeniden kullanılmış sıra sütunları olduğu ortaya çıkmıştır. Erken Bizans kilisesinin kuzeyinde yer alan Orta Bizans şapelinine ait duvar köşesi ve kapı açıklığı beklenmedik bir keşif olmuştur. Nekropol’de, asfalt yol (Kutsal Yol) boyunca geniş bir kazı alanı açılmıştır. Toplamda, Olivier Henry 11’i açılmamış 29 mezar kazmıştır. İzleyen üç bölümün her biri bu üç alanın sorumlu başkanları tarafından yazılmışlardır.

Mermer ve mimarî koruma sahasında, sitin açık havada yatan mermer yazıtları ve mimarî unsurlar üzerine yeni bir araştırma başlatıldı. Konservatör Agneta Freccero gelecek bir raporda bu çalışmayı anlatacaktır. Stockholm’den mimar Chet Kanra, Andron A’nın güney duvarının konsolidasyonu için çalışmıştır ve Bodrum’daki bir yapı firmasıyla ortak bir proje planlanmıştır.

TEPESAR KALE (LK)

Tepesar ismi Tepe Hisar’dan gelmektedir ve dikkat çeken kalıntılar insanlara bir zamanlar burada büyük bir kalenin var olduğunu çağrıştırmış olmalıdır. Tepesar, Labraunda Akropolis’in doruğundan sonra en yüksek ve en belirgin noktadır ve savunma alanı için mükemmel bir yerdir. 1783 metrede bulunan Tepesar’dan Labraunda kutsal alanına doğru olan görüntü Mylasa, Kutsal Yol ve güney-batıda bir kilometre daha ileride yer alan Burgaz Kalesi’ne kadar uzandığından muhteşemdir. Deniz seviyesinden 650 m. yükseklikte bulunan Zeus Tapınağı ile karşılaştırırsak, ana kule deniz seviyesinden 591 m. yüksekliğe inşa edilmiştir.

Tepesar Kalesi’nin savunma alanı, bir ana merkez kule ve daha sonra güneyde ve kuzeyde yapılmış eklemelerden oluşmaktadır (Fig. 1-2). Merkez kule 50 cm. yüksekliğinde ve bazen 3 metreden fazla uzunluğu olan çok geniş taş bloklarla inşa edilmiştir. Kulenin ölçüleri şöyledir: 11.52 (doğu) x 11.50 (güney), 11.40 (kuzey) ve 11.65 (batı). Taşçılık, başlık ve sedye tekniğinden

oluşmaktadır. Köşelerde, Hekatomnos yapılarına has bir inşa tekniği olarak, her iki seviyede bir çift başlık bulunmaktadır.

Kuleye daha sonradan eklenmiş olan ilâveler, batıda ve güneyde çıkıntı oluşturmaktadırlar. Batıdaki ilâve, ana kulenin 7.75 metre batısında yer almaktadır ve yapıların arasında taş bloklar için yer hazırlanmamış olduğundan büyük olasılıkla bir köprü ile bağlanmıştı. Batı kule ilâvesi 9.91 m. uzunluktadır (D-B) ve 9.2 m. genişliktedir (K-G). Merkezde bir ve onu güneyde ve batıda çevreleyen üç küçük odası daha vardır.

Yeniden çizildiğinde, merkezdeki odanın üzerine bir çatı koyduk, etrafındaki küçük odalar ise, çatı seviyesinde mazgalların içinde kaldılar. (Fig. 2). Bölgede birçok çatı kiremidi bulunmuştur, ama asıl olması gereken yerde düşmüş kiremitlere rastlanmamıştır.

Güneydeki sonradan eklenmiş bölüm o kadar iyi korunamamış, ama şekli kuzeydeki eklenmiş bölümünkiyle benzerdir: Uzunluğu (K-G) 17.30 m. ve genişliği 4.40 m. ölçülerindedir. Eklenmiş bölümün içindeyse bir merkez duvar ve bir payanda duvar bulunmaktadır. Burada da, eklenmiş bölümün yukarı kuzey tarafının üzerindeki bir çatıyı ve alt tarafın da üzerindeki mazgalları restore ettik. Bu ilâve bölümün aşağı batı tarafında, iki geniş kapı pervazı hâlâ yerlerinde durmaktadır, 1.10 m. genişlikle kapıyı çevrelemektedirler, Fig. 2'de eşik bloğu deniz seviyesinden 585.95 m. yükseklikte işaretlenmiştir. Güney ilâve bölümün tamamının şekli her nasılsa tepesi kesiktir, bu büyük olasılıkla, doğu duvarı ana kulenin güneybatı köşesiyle bağlantılı olması gerektiği ve batı duvarın da daha çok batı ilâve bölümün duvarlarıyla aynı çizgide durduğu içindir.

Güney ilâve bölümle bağlantılı olan doğu tarafında, merkez kulenin güney tarafı boyunca da devam eden bir koridorla ayrılmış iki kare oda vardır (Fig.1). Batıdaki oda bütünüyle sularla aşağı akıp gitmiştir, yalnızca yukarı kuzey köşesi yerinde kalmıştır. Bu odanın ölçüleri aşağı yukarı 5.26 (D-B) x 4.60 (K-G)'tir. Bununla birlikte, doğudaki oda iyi korunmuştur ve burada 60 cm. derinliğinde bir kazı çalışması yapılabilmektedir. Doğudaki oda 4.70 (D-B) x 4.60 (K-G) ölçülerindedir.

Doğudaki odanın merkezinde c. 0.66 x 0.66 m. (Fig. 3) ölçülerinde kare blok dizilimini keşfettik. Demiri ısıtmak ve eritmek için küçük bir ocak veya fırındı. Burada birçok demir ve cüruf parçaları ve çok sayıda çömlek parçaları, sıva ve kerpiç parçaları bulundu.

Buluntular

Bu sene Tepesar Kale kazısında, toplamda 106 buluntu listelendi. Bunların 86'sı çömlek parçalarıydı, 8 çatı kiremiti parçası, 1 bronz ve 3 demir parça, 3 sapan taşı, 3 bileği taşı, 1 cüruf parçası ve 1 sıva parçasıdır.

No. 1-3 (Fig. 4). Merkez Hekatomnos kulesinde, birçok (olasılıkla) Atik olmayan siyah finişli kap parçaları bulundu. Bunlardan ikisi tanınabilir şekillerde restore edildi. 1 numaralı parça bir bolsal'dır. Atina Agorası, Olimpos ve Halikarnassos'taki M.Ö. 380-350 dönemine ait örneklerle karşılaştırılabilir.

No. 2-3, iki farklı cup-kantharoı'dur, Atina Agorası'nda bulunan M.Ö. 340-325 tarihli benzer örneklerle karşılaştırılarak tarihlendirilmiştir.

No. 4 (Fig. 4). Bu küçük kap, yalnızca tek bir kulpu olmuş olan minyatür bir sürahidir. Yüksekliği 11 cm. ve ağız çeperi 4.8 cm.dir. Gövdesi dışarıya doğru çıkıktır. Yandan görünüşü çok sofistike ve iyi yapılmıştır.

No. 5 (Fig. 4). Bu dikey sapı olan altı düz bir sürahidir, 11.8 cm. yüksekliği ve 11.4 cm. kenar çapı vardır. Atina Agorası'ndan benzer örneklerle M.Ö. 3. yüzyıl olarak tarihlendirilmiştir

No. 6 (Fig. 4). Bu, boyun kısmı yüksek ve dikey şeritlerle süslenmiş, tek kulplu Helenistik bir sürahidir. 19.5 cm. yüksekliği ve 8 cm. ağız çapı vardır.

No. 7 (Fig. 4). Doğu odasında yerde bulunmuş olan geniş ağızlı, balon şekilli amfora. Kilin rengi güçlü bir kavuniçidir. Ağız çapı 23 cm. dir.

BATI KİLİSE İÇİN ÖN ÖZET (J.B.)

Labraunda'nın uzun tarihi boyunca, Batı Kilise denen alanda çeşitli çalışmalar birbirini devamlı takip etmiştir (Fig. 5). Mylasa'dan Labraunda'ya uzanan kutsal yol boyunca bir stoa inşa edilmiş görüldüğü için burada şimdiden sunulmuş olan buluntular Geç Klâsik Döneme aittirler. Tapınağın anıtsal güney *propylon*'unun yakınında bulunan bu alan, ticarî türde stoalara çok ihtiyaç duyulmuş olduğu zamanlarda şüphesiz çok kalabalık bir yerdi. Batı Kilise'deki seramik bulgular, M.S. 3. veya 4. yüzyıllara kadar stoa'nın devamlı kullanılmış olduğunu doğrulamaktadır.

400'ler civarında, o zaman yıkılmış olan stoa yeniden inşa edilmiştir. Labraunda'nın başka yapılarının sıra sütunları yeniden kullanılarak onarılmışlardır ve stylobate'in iki yanına somut bir tesis inşa edilmiştir. Yapının o zamanki işlevi belirsizdir ama Labraunda'daki Doğu Kilise ile çağdaş olan bir kilisenin başlangıç aşaması olabilir. Bir Hıristiyan bazilikanın içine hâlâ varlığını sürdüren bir portiko'nun inşa edildiği mimarî gelişim, Akdeniz çevresindeki birçok Sit'de de kaydedilmiştir. Her nasılsa 5. yüzyılın sonlarında, yapı geleneksel üç nefli bazilika gibi görünen bir şekle dönüşmüştür. Kuzey nef durmaktadır ama 1960'da Labraunda'ya asfalt yol yapılırken güneydekinden kalanların çoğu yok edilmiştir. Bazilikanın mimarî düzeni, kazı buluntularıyla kısmen yeniden oluşturulmuştur. Neflerin ve ana nefin arasındaki sıra sütunlar tuğla sıra kemerleri taşımaktadırlar ve pencere üst kısmında, hem boyalı, hem de yarı şeffaf olan pencere camları iç alanı aydınlatmaktaydılar. Birçok Geç Antik Dönem kilisede olduğu gibi, kuzey nefin tabanı daha yüksektir ve mozaiklerle süslenmiştir (Fig.6). Ayrıca ana nef ve nefler arasındaki ayrılığı vurgulamak için sütunlar arasında alçak bariyerler oluşturuldu. Bölgede bu düzenlemeye çok benzer başkaları da bulunmaktadır. 5. yüzyıla ait bazilika yerel tarzda yapılmış eşyalarla donatılmıştır. Mermer bitişli bir templon kutsal alanı neften ayırmaktadır ve aynı zamanda ambonun birçok parçası da bulunmuştur (Fig.7). 4. Aşama'nın kronolojisinin oluşturulmuş olmasının, İustinianus öncesi döneme ait bu bölgesel ambo tipinin tarihlendirilmesini daha güvenilir kılmış olduğuna inanmaktayım.

Kilise ile bağlantılı cam imalatının kalıntıları da bulunmuştur. Belki de, kiliselere ayinlerde kullanılan lambaları ve kapları sağlamak için Labraunda'da bir yerel cam atölyesine ihtiyaç vardı.

2010 kazısında, Batı Kilise'de 12.-13. yüzyıla ait etkileri oluşturduk. Büyük olasılıkla Geç Antik Dönem bazilikasının yerini alan küçük kilise veya şapel biçiminde olan Latmos özelliklerine sahip duvarlar, bölgede Bizans ilgisinin yeniden canlanmış olduğuna işaret etmektedir.

2010 NEKROPOL KAZISI (OH)

2010'da biz, (1) daha önceki kazılardan bilinen mezarların temizleme/ belgeleme işlerini sürdürdük, (2) nekropolün batı tarafında incelemeye devam ettik, (3) nekropolün güney-batı tarafında iki açma açtık. Bu yıl, toplamda 29 mezar incelendi (Fig.8), bunların 18'i yeni keşfedildi ve 11'i hiç soyulmamıştı.² 2010 kazısından sonra, Labraunda Tapınağı'nın çevresindeki mezarların toplam sayısı 104'e ulaşmıştır.

Kaya Lâhit

2010 kazısında bulunmuş olan 10 kaya lâhitin hepsi nekropolün batı bölümünde yer almaktadırlar³. Hepsi aynı kalıba (derin bir dikdörtgen, 2 katlı, bir kaya kütesinin üzerine oyulmuş ve tek parça bir sivri tepelikle örtülmüş⁴) sahip olsalar da, bu mezarlardaki önemli coğrafya, topoğrafya ve mimarî özelliklerindeki farklılıklar ayırt edilebilir. Özellikle mezar 23, etkileyici özellikler göstermektedir. Kutsal alanın 400 metre batısında ve kutsal yolun 260 metre kuzeybatısında bulunmasıyla, çevredeki en yüksek noktalardan birine yerleşmiştir. Alana hükmetmektedir ve inanılmaz büyüklükteki kapağı yüzlerce metreden görülebilmektedir. Mezarın çok yakınında bulunmuş olan

2 2010'da temizlenmiş olan daha önceden bilinen mezarlar: T17, T18, T19, T20, T21, T22, T23, T54, T55, T56 ve T58. Yeni keşfedilmiş ama soyulmuş olan mezarlar: T79, T80, T84, T86, T89, T95, T96. Yeni keşfedilmiş ve soyulmamış olan mezarlar: T81, T82, T83, T85, T87, T88, T90, T91, T92, T93, T94.

3 T17, T18, T19, T20, T21, T22, T23, T54, T58, T84, T88.

4 T19, T22, T54, T58, T84 ve T88'in kapakları kayıptır.

ters dönmüş, kırılmış ve kısmen bitmemiş ikinci bir kapak, kapak sağlamanın zorluklarını ispat eder gibi gözükmektedir. Bu ikinci kapak genişliği biraz daha az olmakla birlikte, ilkiyle aynı yükseklik ve uzunluğa sahiptir ve T23'ün çukurunu kapatmak için ilk onun düşünülmüş olduğu sonucu farz edilebilir. Hem ters dönmüş durumda olması ve hem de gördüğümüz büyük çatlak, bu kapağın taşınırken düşmüş olduğunu ve daha geniş ve daha fazla taşıma taşı bir başkasının onun yerine konmuş olduğunu belirtir gibi gözükmektedir.

Başka tür alışılmadık özelliklere sahip olan Mezar 17'nin (Fig. 9) durumu da, 2010 kazısı sırasında incelendi. Bu mezarın durumunda, kapak direk olarak mezar çukurunun kazılmış olduğu çukurun platformunu düzenlemek için tepesi kesilmiş iri kaya parçasından kopmuş kayadan gelmekteydi. Platformun kuzey tarafında, çukura paralel bir geniş boş alan vardır. Bu boş alanda ortogonal (dikey) birçok düzenli kesme izi bulunmaktadır ve bu, kapağın boyutlarına uygun geniş tek parça bir bloğun çıkarılmış olması demek olabilir. Eğer bu yorum doğru olarak kabul edilirse, mezarın hazırlanma sürecinin üzerine düşünülmüş olduğunu ortaya çıkarmaktadır: İki ayrı ekip aynı anda çalışmış olabilir: Birisi çukuru kazarken, diğeri kapağı kesiyordur. Kapak tamamlandığında, işçiler kelimenin gerçek anlamıyla yan tarafta bulunan kapağı sadece kaydirmişlerdir.

Kaya lâhitlerinin kapakları mezarlara oldukça iyi bir koruma sağlasa da, sit alanında yapılan bir deney, sağlam bir kaldıraç ve az bir işçilik ile kapağı kenara itmenin ve böylelikle de içine girmenin hiç de zor olmadığını göstermiştir. Mezarları tasarlayanlardan bazıları bu tehditten haberdarlanmış ve bu yüzden mezarı hırsızlıktan korumak için başka özellikler temin etmişler gibi görünmektedirler.

Mezar 18, bu özelliklere iyi bir örnek teşkil etmektedir (Fig.10). Bu mezarı tasarlayanlar, kapağın alt tarafının dört bir yanına boydan boya kesintisiz ve derin girintili bir oluk açmışlardır, mezarın çukurunun üst kenarlarının ise dört bir yanına boydan boya kesintisiz bir çıkıntıyla çevrelemişlerdir. Tam yerine oturtulduğunda, kapaktaki oluklar mezar çukurundaki girintilere

oturmakta ve böylelikle kapatma taşının herhangi bir şekilde kayması önlenmiş olmaktadır. Kapağı kaldırmanın tek yolu, onu ağır makinelerle yerinden oynatmak veya uzun kenarlardan birinde yer alan mezar çukuru girintisi ve kapaktaki oluk arasında yer alan bağlantıyı kırmaktır. Kaya lâhitlerin oldukça uzun bir zaman dilimine yayılan bir süre boyunca devamlı yeniden kullanıldığını biliyorduk ama 2010 kazısında çıkan buluntularda siyah finiş seramik parçalarının da bulunmuş olması, bize bu tarz mezarların Labraunda nekropolünde büyük olasılıkla M.Ö. 4. yüzyılda belirmeye başladığını göstermektedir.

Basit Kaya Mezarlar

Kaya lâhitler çalışmasının yanında, 2010 nekropol kazısının büyük çoğunluğunda, nekropolün güneybatısında yer alan üç açmanın açılmasına yoğunlaşıldı. Bu açmalara, 2009 kazısında yürütülmüş olan jeofizik araştırmaların sonucunda karar verilmiştir. İki açma, ana yoldan stadyuma götüren patika boyunca açılmıştır (5A alanı), üçüncüsü ise kutsal alana gelmeden 150 m. gibi asfalt yolun kenarında açılmıştır (5B alanı). 5A alanındaki açmaların sonucu mezar bulunmadığı için negatiftir. Diğer yandan, 5B alanında açılan açmada 16 mezardan oluşan yoğun bir mezar grubu bulunmuştur (Fig.11). Bunların içinde, açılmamış 11 mezar kazılmıştır, 4 tanesi ise daha önceden açılmıştır. Mezarların çoğu aynı örneğe göre düzenlenmiştir: kaya zemine kazılmış dikdörtgen bir çukur ve üzerlerini örten kabaca kesilmiş kalın tabakalar (Fig.12). Yalnızca dört mezarda farklı bir düzenleme bulunmaktadır: T86 dört dikey tabakadan oluşan bir sist mezardır, (kapağı kaybolmuştur); T89'un çukurunun çevresinde alçak Pi şeklinde bir duvar bulunmaktadır, yerel granitten dikkatlice kesilmiş dört taş bloğun oluşturduğu bir sıradan yapılmıştır (Fig.13); T88'in ve T93'ün çok derin iki seviyeli çukurları ve yan duvarların dar tasarımının üzerinde duran geniş bir levhayla kapanmış daha alçak bir bölümü vardır.

Açılmamış durumda bulunmuş olan mezarların çoğunda, birkaç içme kabı bulunmaktadır: Çoğu zaman bolsal (Fig.14) ve bir su sürahisi vardır.

Sürahiler, şekil ve boyut açısından çok geniş bir yelpazeye sahiptirler: T94'te *amphoriskos*, T91'de *chytra*; T88'de *olpe*, T90'da mantar şeklinde su sürahisi; T81'de, T83'te ve T90'da *oinochoe*; T93'te masa amforası. Kaplar genel olarak, çukurun köşelerinden birinin dibinde, birbirlerinin yanında durmaktadırlar. Labraunda'da sık görüldüğü gibi, yerel toprağın asiditesinden dolayı, mezarların içinde kemik kalıntıları bulunmamıştır, bu yüzden kapların ölünün başına mı yoksa ayaklarına mı konmuş olduklarını söyleyebilmek imkânsızdır. İlginç bir nokta da, mezarlardaki eşyalarda görülen fakirliktir. Açılmamış 11 mezarın yalnızca 3'ünde metal eşyalar vardır: T83'te bir gümüş sikke; T93'te stemless bronz parçaları; T90'da olasılıkla bir demir strigil. Bir mezarda bir mücevher parçası bulunmuştur (T91'de bir kırık cam boncuk). Diğer açılmamış 4 mezarın içindeyse hiçbir mezar eşyası bulunmamaktadır (T82, T85, T86 ve T92).

En ilginç bu mezarların tarihleridir. Atina Agorası'daki malzemelerle karşılaştırmalı temele oturan eşya analizinin ilk sonuçlarına göre, M.Ö. 425-420 civarında homojen bir kronoloji ortaya çıkmaktadır, bu, T83'deki Miletus gümüş sikkesiyle de uyumlu bir tarihtir.

Labraunda nekropolü 2010 kazısının sonuçları üzerine özellikle de, 5B alanındaki mezarlar, mezar gelenekleri, mezar mimarisi, bunların toplumsal arka planları vs. daha söylenecek çok fazla şey bulunmaktadır. Bu araştırmalar, Labraunda Nekropolü'nün en son yayınında ele alınacaklardır. Bununla birlikte, bu mezarlar hakkında ortaya çıkan en önemli nokta, nekropolün kronolojik gelişimidir: Mezar etkinlikleri, M.Ö. 4. yüzyılda Hekatomnoslar döneminde kutsal alanın dönüşümüyle birlikte başlamadı ama daha çok M.Ö. 5. yüzyılda başlamıştır. 2010 sonuçlarına bakıldığında, 2011 kazısının hedeflerinden biri, 5B alanındaki açmayı genişletmektir ve bunun 2010'da eklemiş olduğu kadar daha çok yeni öğeleri de ekleyeceği umut edilmektedir.

YAYINLAR

2010'da Labraunda üzerine yeni bir kitap yayınlanmıştır (Fig.15): "Mylasa Labraunda - Milas Çomakdağ". Bu, İstanbul'da Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde, 19 Ocak- 27 Şubat 2010 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olan bir serginin kataloğudur. "Urban and Rural Architecture in Turkey" projesi kapsamında yayınlanmış olan üçüncü kitaptır. Kitap, projenin içeriğine uygun olarak hazırlanmıştır ve Labraunda ve bölge hakkında geniş kapsamlı bir çalışmayı içermektedir. Kitabın ilk bölümünde, Uppsala Üniversitesi'nden ve Kazı Başkanı Lars Karlsson'un, kazı ekibinden Olivier Henry'nin ve Jesper Blid'in ve Prof. Fede Berti'nin (İasos'un Kazı Başkanı), Prof. Peter Ruggendorfer'in (Alinda Araştırma Ekibi Başkanı), Birgit Öhlinger'in ve Dr. Abdülkadir Baran'ın (Muğla Üniversitesi) makaleleri yer almaktadır. Kitabın ikinci bölümünde, Çomakdağ'ın kasabaları Sarıkaya-Gökseki, Ketendere, İkiztaş yerleşimleri, toplumsal tarihleri ve mimarî değerleri yer almaktadır.

Bu kitabın yanında, "Opuscula" dergisinin 2009 ve 2010 ciltlerinde ön raporlar hakkında iki yeni makale çıkmıştır.

Son olarak, 2009'da Stockholm'da gerçekleşmiş olan "Labraunda Konferansı'nın yayın süreci artık son aşamaya gelmiş bulunmaktadır. Bildiriler, 2011 başında BOREAS dizisinde yayınlanacaktır.